

รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ ในโรงเรียนมัธยมศึกษา

The Multi-Level Causal Model of Factors Affecting Effectiveness of Academic Affairs Management in the Secondary Schools

คนันท์ พุทธิสารโร¹, อนุชา กอนพ่วง², ปกรณ์ ประจันบาน³, ฉลอง ชาตรุประชีวิน⁴

Khananan Phutthasarot, Anucha Konpuang, Pakorn Prachanbarn, Chalong Chatruprachewin

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างและประยุกต์ใช้รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา มีวิธีดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาปัจจัยและสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐาน โดยการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา 2) การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบ โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา 3) การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับ และตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโดยใช้วิธีของสเปซท์ 4) การศึกษาแนวทางในการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ โดยการสนทนากลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการสังเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาปัจจัยและรูปแบบเชิงสมมติฐาน ในระดับโรงเรียน มี 8 ตัวแปร คือ ลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน คุณภาพการสอนของครู เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มี 5 ตัวแปร คือ ลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทัศนคติของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบ พบว่า ตัดตัวแปรลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน และลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาออกจากรูปแบบ

3. การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.1 ผลการวิเคราะห์ระดับโรงเรียน มี 6 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา คือ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน คุณภาพการสอนของครู เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอนและความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

¹ นิสิตระดับการศึกษาอวุโสบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

³ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

⁴ รองศาสตราจารย์ ดร., กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ภาควิชาบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

3.2 ผลการวิเคราะห์ระดับเขตพื้นที่การศึกษา 1) มี 2 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา (intercept) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) มี 2 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) มี 3 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างบรรยากาศในการเรียนการสอนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 4) มี 2 ตัวแปร ที่ส่งผลต่อสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและบรรยากาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. แนวทางการนำรูปแบบไปประยุกต์ใช้ ทั้ง 2 ระดับ มีดังนี้

4.1 ระดับโรงเรียน นักเรียนควรเป็นผู้เรียนที่ดี มีเจตคติที่ถูกต้องและมีวินัยในการเรียน ครูผู้สอนควรใช้วิธีการสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง มีวิธีการที่เหมาะสมกับนักเรียน และผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

4.2 ระดับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาควรเป็นนักบริหารจัดการที่ดี มีความจริงใจ จริ่งใจ และมีความสม่ำเสมอในงาน และหน่วยงานต้นสังกัด ควรมีการกระจายอำนาจเต็มมายังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารงานบุคคล และระบบการจัดการศึกษาของประเทศไทยควรมีการบริหารโดยสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา 1 เขต ต่อ 1 จังหวัด

คำสำคัญ : ปัจจัยเชิงสาเหตุ/ พหุระดับ/ ประสิทธิผลการบริหารวิชาการ

Abstract

The purpose of this research was to construct and bringing the result of the multi-level causal model of factors affecting effectiveness of academic affairs management in the secondary schools into practical use. There are 4 methodological steps. 1) To study of factors and construct a hypothesis model with studying the documents and related research, analyzed data by using content synthesis technique. 2) To detect and modify the model with interviewing experts, analyzed data by using content synthesis technique. 3) To detect and modify the model to be consistent with empirical data by using a computer program for analyze multi-level causal model and check the consistency of the model with Specht's method. 4) To study in the bringing the result of the model into practical use by a focus group discussion of experts, analyzed data by using content synthesis technique. The findings of this study were as follows:

1. The study of factors and construct a hypothesis model, the school level has 8 factors including bio-socio of the school director, school director's academics leadership, school's organizational culture, teacher's teaching quality, student's learning attitude, instructional climate, student's learning behavior and student's basic knowledge. The education service area level has 5 factors including bio-socio of the education service area director, education service area's

organizational culture, education service area's climate, education service area director's vision and education service area director's behavioral leadership.

2. The detect and modify the model with interviewing experts, canceled 2 factors from the model, which are bio-socio of the school director and bio-socio of the education service area director.

3. Result for detect and modify the model to be consistent with empirical data were as follows:

3.1 The school level, there were 6 factors influencing effectiveness of academic affairs management in the secondary schools, which are school director's academics leadership, school's organizational culture, teacher's teaching quality, student's learning attitude, instructional climate and student's basic knowledge. There were significant at the 0.05 level.

3.2 For the education service area level, there were factors influencing the slopes' outcomes were as follows: 1) There were 2 factors that influence the slope for coefficient between school director's academics leadership and the effectiveness of academic affairs management in the secondary schools included education service area's culture and education service area director's leadership behavior. There were significant at the 0.05 level. 2) There were 3 factors that influence the slope for coefficient between instructional climate and the effectiveness of academic affairs management in the secondary schools included education service area director's vision, education service area director's leadership behavior and education service area climate. There were significant at the 0.05 level. 3) There were 2 factors that influence the slope for coefficient between student's basic knowledge and the effectiveness of academic affairs management in the secondary schools included education service area's culture and education service area's climate. There were significant at the 0.05 level.

4. Introduction model to the application were as follows:

4.1 For the school level: The students should be a good learner, to have a true learning attitude and to have the learning discipline. The teachers should be teaching by student center method and appropriate for each student and the school directors should be inciting about learning organization in the school.

4.2 For education service area and above institution level: The education service area directors should be a good manager, to have earnest, sincere and consistent for his work. The ministry of education should be fully decentralized to education service area and school in especially personnel management. Educational management system in Thailand, there should be separate only one education service area by one province for all provinces.

Keywords: Causal Model/ Multi-Level/ Effectiveness of Academic Affairs Management

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 6) ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 มาตรา 39 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการศึกษาไปยังเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคล่องตัว และมีอิสระในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล และจากการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประกันคุณภาพทางการศึกษา เมื่อวันที่ 14 กรกฎาคม 2553 ในเรื่องการขับเคลื่อนการประเมินคุณภาพภายนอกและการพัฒนาคุณภาพทางการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปได้ว่า ผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาจะเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญในการพัฒนาตนเองสู่ความเป็นเลิศหรือเสี่ยงต่อความล้มเหลวในชีวิต จึงควรมุ่งให้ความสำคัญกับผู้เรียนในระดับนี้ เพราะเป็นช่วงที่สามารถแก้ไขข้อบกพร่องจากระดับประถมศึกษา และเสริมความแข็งแกร่งสู่ระดับอุดมศึกษาได้ แต่ผลการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพทางการศึกษา (สมศ.) พบว่า มีโรงเรียนที่ไม่ได้มาตรฐาน โดยผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานในทุกๆรายวิชา โดยครูร้อยละ 91 มีการสอนที่ไม่ได้มาตรฐาน สำหรับด้านกระบวนการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนนั้นจะผ่านการประเมินเพียงมาตรฐานการบริหารทั่วไปเท่านั้น ส่วนใหญ่ไม่ผ่านการบริหารงานวิชาการ (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2549, หน้า 27) นอกจากนี้ยังพบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมและรับทราบข้อมูลด้านวิชาการ ไม่มีเรื่องวิชาการในการประชุมแต่ละครั้ง ขาดงบประมาณในการกำกับติดตาม อีกทั้งคณะกรรมการส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจทางด้านหลักสูตรการเรียนการสอนโดยกรรมการเขตพื้นที่การศึกษาที่ดังกล่าวยังไม่มีความเข้าใจ เนื่องจากความพร้อมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในแต่ละพื้นที่มีความแตกต่างกันมาก การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานยังไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างพัฒนาการตามวัยของเด็กโดยเฉพาะระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน, 2553, หน้า 81-105 อ้างอิงจาก จักรกฤษ วิชา, 2548, หน้า 103)

ตามโครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษามีลักษณะเป็นข้อมูลหลายระดับ เรียกว่าหุระดับ

(Multi-Level Data) (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2535, หน้า 9) การบริหารระดับสูงจะมีอิทธิพลต่อการบริหารในระดับรองลงมาต่อๆ ไปตามลำดับ ทำให้ตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุในระดับสูงส่งผลต่อตัวแปรในระดับที่ต่ำกว่าเป็นทอดๆ ไป (สำเร็จ บุญเรืองรัตน์, 2538, หน้า 57) ดังนั้นการวิเคราะห์ถดถอยแบบสมการเดียวจึงเป็นการละเลยโครงสร้างของระดับข้อมูลทำให้เกิดความผิดพลาดในการสรุปผลระหว่างระดับ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2535, หน้า 4)

ดังนั้น จึงควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในลักษณะของปัจจัยหุระดับ ซึ่งจำแนกข้อมูลเป็น 2 ระดับ คือ ระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อเป็นแนวทางหรือเครื่องมือสำหรับการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ได้ผลดีที่สุดและเหมาะสมกับสถานการณ์ไทยในปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อสร้างและประยุกต์ใช้รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาปัจจัยและสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐาน การศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยสร้างรูปแบบความสัมพันธ์สาเหตุของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลในด้านการบริหารงานวิชาการเชิงสมมติฐานใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยการสังเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบการตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบความสัมพันธ์สาเหตุของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิผลในด้านการบริหารงานวิชาการเชิงสมมติฐานใน 2 ระดับ ได้แก่ ระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยเพิ่มเติมจากข้อมูลการสัมภาษณ์โดยใช้ฐานคิดจากข้อมูลการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นไปที่ตัวแปร นิยามศัพท์

เฉพาะ และเส้นอิทธิพลในรูปแบบที่ทำการศึกษา โดยกำหนดผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 5 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่ 1 ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 2 ผู้บริหารระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 2 คน กลุ่มที่ 3 ผู้บริหารระดับกระทรวง จำนวน 1 คน กลุ่มที่ 4 อาจารย์ระดับอุดมศึกษา จำนวน 3 คน และกลุ่มที่ 5 นักวิชาการอิสระ จำนวน 2 คน โดยกลุ่มตัวอย่างเหล่านี้ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและสรุปอุปนัย

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ กลุ่มตัวอย่างสามารถจำแนกได้เป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยที่ จำนวนขนาดของกลุ่มตัวอย่างระดับเขตพื้นที่การศึกษา คือเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 34 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งจะต้องมีจำนวนโรงเรียนมัธยมศึกษาจำนวนไม่น้อยกว่า 45 แห่ง เป็นหน่วยในการวิเคราะห์ และมีผู้ร่วมให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 34 คน และหัวหน้ากลุ่มงานในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จำนวนเขตพื้นที่การศึกษาละ 6 คน รวมจำนวน 204 คน และกลุ่มตัวอย่างระดับโรงเรียนเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,360 แห่ง มีผู้ร่วมให้ข้อมูลคือ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 1,360 คน ครูหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้โรงเรียนละ 8 คน รวมจำนวน 10,880 คน และนักเรียนหัวหน้าห้องระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวนโรงเรียนละ 5 คน รวมจำนวน 6,800 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ ด้วย โปรแกรม SPSS for Windows Version 11.0 และวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุพหุระดับด้วยโปรแกรม HLM Version 6.03 และ SPSS for Windows Version 11.0 ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบโดยใช้วิธีของสเปซท์และปรับปรุงรูปแบบจนได้รูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ขั้นตอนที่ 4 การศึกษาแนวทางในการนำผลรูปแบบไปประยุกต์ใช้ ผู้วิจัยกำหนดผู้เชี่ยวชาญผู้ให้ข้อมูลทั้งหมด 10 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารการศึกษาจำนวน 1

คน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ 2 คน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมศึกษา ขนาดเล็ก 2 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน รองผู้อำนวยการกลุ่มบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา 2 คน และครูผู้สอนกลุ่ม ที่เน้นการสอนวิทยาศาสตร์ 1 คน และศิลปศาสตร์ จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยกำหนดคุณสมบัติ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยและสร้างรูปแบบเชิงสมมติฐาน พบว่า ในระดับโรงเรียน มี 8 ตัวแปร คือ ลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน คุณภาพการสอนของครู เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน บรรยากาศในการเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มี 5 ตัวแปร คือ ลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

2. ผลการตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบ

2.1 ผลการพิจารณา ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการครอบคลุมและความเหมาะสมกับตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่า ตัวแปรระดับโรงเรียน นิยามศัพท์เฉพาะมีครอบคลุมและความเหมาะสม จำนวน 3 ตัวแปร คือ 1) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน 2) วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน และ 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน โดยตัวแปรตัวอื่นปรับปรุงตามคำแนะนำผู้อำนวยการโรงเรียน และตัวแปรที่ตัดออกคือ คุณลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารโรงเรียน ในส่วนระดับเขตพื้นที่การศึกษา นิยามศัพท์เฉพาะมีความเหมาะสมครอบคลุมดีแล้ว ผู้วิจัยจึงไม่ปรับปรุงนิยามศัพท์เฉพาะมีจำนวน 3 ตัวแปร คือ 1) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) วิสัยทัศน์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และ 3) พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และตัวแปรที่ตัดออกคือ คุณลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

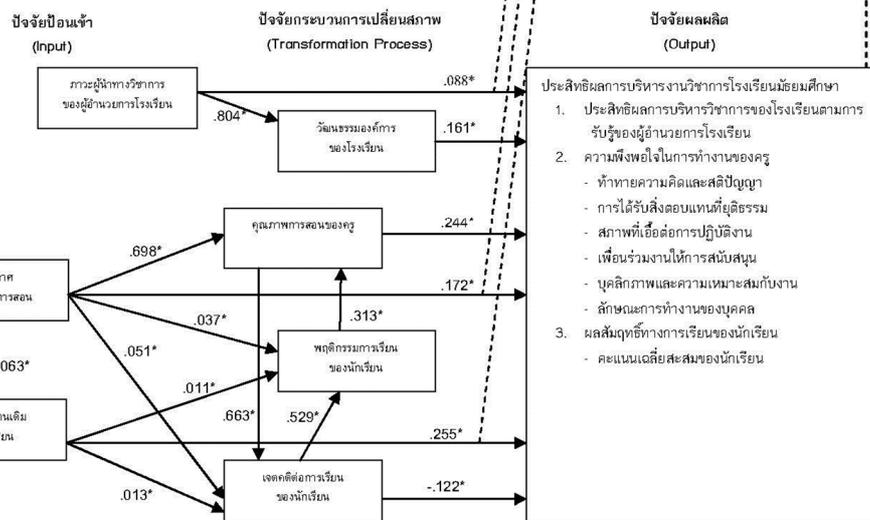
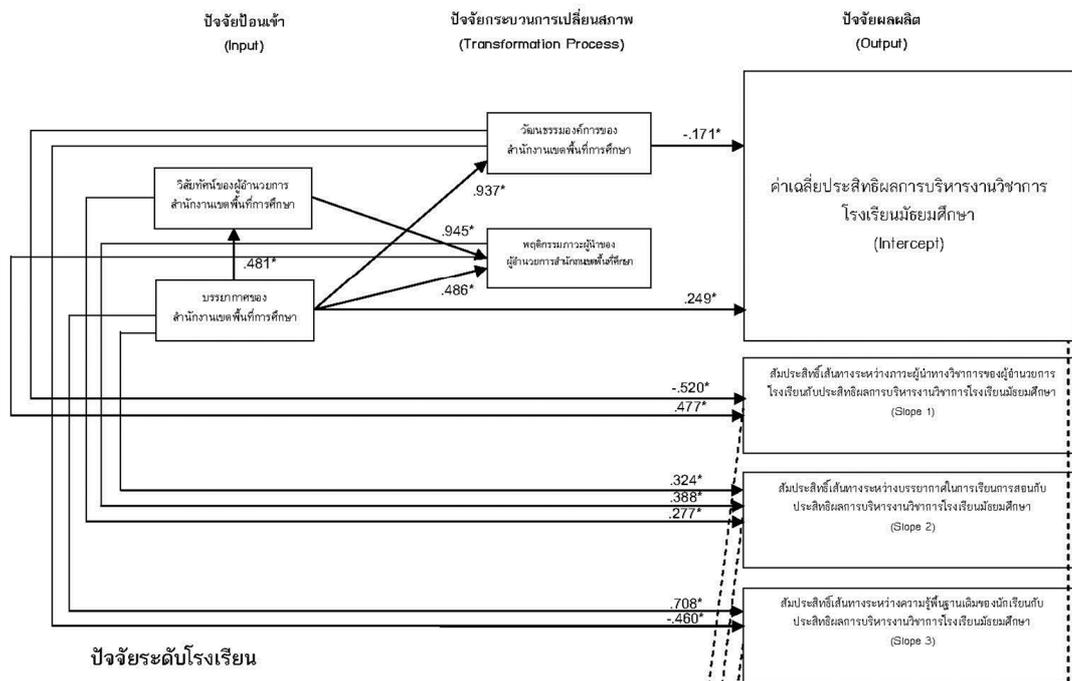
2.2 การตรวจสอบความสมเหตุสมผลของเส้นอิทธิพลระหว่างตัวแปรในระดับโรงเรียนและระดับเขตพื้นที่การศึกษา ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความเห็นที่สอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเส้นอิทธิพลในปัจจัยระดับโรงเรียน จำนวน 3 เส้น คือ 1) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ส่งผลต่อบรรยากาศในการเรียนการสอน 2) พฤติกรรมการเรียนของ

นักเรียนส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู 3) วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนส่งผลต่อภาวะผู้นำทางวิชาการ และเพิ่มเส้นอิทธิพลในปัจจัยระดับเขตพื้นที่การศึกษา จำนวน 1 เส้น คือ บรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งผลต่อวิสัยทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3. ผลการตรวจสอบและปรับปรุงรูปแบบให้สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัยสามารถสรุปได้ดังภาพ 1

ปัจจัยระดับเขตพื้นที่การศึกษา

* มีค่านัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ภาพ 1 แสดงรูปแบบปัจจัยทุกระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3.1 การวิเคราะห์ปัจจัยระดับโรงเรียน ผลการศึกษาตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า 1) บรรยากาศในการเรียนการสอนมีอิทธิพลทางตรง และมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านคุณภาพการสอนของครู, พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน 2) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านบรรยากาศการเรียนการสอน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน 3) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน 4) วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนส่งผลทางตรงเพียงอย่างเดียว 5) คุณภาพการสอนของครูมีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมผ่านเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน 6) เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และ 7) พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนมีอิทธิพลทางอ้อมเพียงอย่างเดียว โดยผ่านคุณภาพการสอนของครู

3.2 การวิเคราะห์ปัจจัยระดับเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.1 ผลการศึกษาตัวแปรระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ วิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.2 ผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีอิทธิพลสูงที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นตัวแปรตาม ดังนี้ 1) กรณีสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นตัวแปรตาม พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรง ส่วนบรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพล

ทางอ้อมอย่างเดียวโดยผ่านวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมเพียงอย่างเดียวคือวิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยผ่านพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 2) กรณีสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างบรรยากาศในการเรียนการสอนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นตัวแปรตาม พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรง ส่วนวิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งบรรยากาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมเพียงอย่างเดียวโดยผ่านวิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3) กรณีสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนกับประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นตัวแปรตาม พบว่า บรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรงเพียงอย่างเดียว อีกทั้งปัจจัยสาเหตุที่ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ วิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

4. ผลการศึกษาแนวทางในการนำผลรูปแบบไปประยุกต์ใช้

4.1 นักเรียนต้องมีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอน อีกทั้งต้องรู้จักหน้าที่ของตนเองในฐานะของการเป็นนักเรียนที่ดี มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รู้สึกเสมอว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้ กล้าแสดงออกในสิ่งที่ถูกที่ควร นักเรียนต้องมีเป้าหมายในชีวิตอยู่เสมอ อีกทั้งนักเรียนต้องมีวินัยในการเรียนทั้งในเวลาเรียนและนอกเวลาเรียนโดยเฉพาะอย่าง

ยังต้องมีการทบทวนบทเรียนและมีการเตรียมตัวก่อนการเรียนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

4.2 ครูผู้สอนต้องมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนการสอน ให้มีวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละลักษณะ ต้องคำนึงถึงความแตกต่างของนักเรียนเสมอ โดยการจัดการเรียนการสอนต้องเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียนให้ผู้เรียนได้รู้สึกถึงตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้ เน้นให้นักเรียนได้เสริมสร้าง พัฒนาทักษะการคิดเป็นสำคัญ จุดที่ควรพัฒนาคือครูต้องทราบถึงวิธีการสอนนักเรียนที่เก่งหรือมีความรู้ในเรื่องที่ทำการสอนดีอยู่แล้วว่าความจะเสริมหรือต่อยอดความรู้นักเรียนอย่างไร เช่น การจัดในลักษณะกวดวิชา เสริมประสบการณ์ในการทำข้อสอบของนักเรียน เป็นต้น ครูควรมีทักษะในการสร้างและการเลือกใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการเชื่อมโยง

4.3 ผู้อำนวยการโรงเรียนควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถรอบด้านเกี่ยวกับการจัดการศึกษา โดยต้องเป็นผู้ที่สอนเป็นและมีความสามารถในการนิเทศ รู้วิธีการบริหารหลักสูตร โดยสามารถลงไปสู่การปฏิบัติได้เป็นอย่างดี อีกทั้งต้องมีความสามารถในการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีเทคนิคในการสร้างจิตสำนึกให้กับครูผู้สอนให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง คือครูต้องมีการเตรียมการสอน มีวิธีสอนที่เหมาะสมให้ครูศึกษาข้อมูลของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ในการสร้างหรือส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้ สร้างสภาวะการแข่งขันให้เกิดขึ้นทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน ระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา หรือในระดับที่สูงขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเป้าหมายให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

4.4 ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องเป็นบุคคลที่มีความจริงจัง จริงใจและสม่ำเสมอ ในการทำงาน โดยมีจุดมุ่งหมายที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยต้องนำเอาข้อมูลที่ได้จากผลสอบระดับชาติหรือผลการสอบระดับนานาชาติมาตั้งเป็นเป้าหมายในการดำเนินงานและมีการวิเคราะห์ SWOT เพื่อสร้างวิสัยทัศน์ พันธกิจที่เหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจากความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้แนวทางการศึกษาที่สามารถปฏิบัติได้จริง ผู้บริหารการศึกษาต้องพบมี

การถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้กับบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เห็นถึงแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นไปได้ มีการนิเทศสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง จริงจังและเป็นกัลยาณมิตร สามารถชี้แนะและให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิผลได้

4.5 ผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง ควรกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารงานบุคคลเนื่องจากทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญคือครูผู้สอน หากโรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถที่จะจัดสรรครูที่ตรงตามสาขาวิชาให้กับทางโรงเรียนตามความต้องการได้ คุณภาพของโรงเรียนทั้งระบบจะไม่เกิดประสิทธิผลเท่าที่ควร อีกทั้ง ควรทำการบริหารจัดการแยกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้มีจำนวน 1 จังหวัดต่อ 1 เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การสร้างหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติสามารถทำได้โดยตรงประเด็นและชัดเจน สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันที่ในสภาพบริบทที่ใกล้เคียงกัน นโยบายที่ได้รับสั่งการมาจากหน่วยเหนือก็ควรเป็นเป็นนโยบายที่มีประโยชน์และสามารถที่จะปฏิบัติได้จริง และต้องเป็นงานที่ไม่เพิ่มภาระของสถานศึกษาและเบียดบังการจัดการเรียนการสอนปกติของครูผู้สอน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายมี ดังนี้

1. รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาในระดับโรงเรียน โดยตัวแปรต้นที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 7 ตัว ประกอบด้วย บรรยากาศในการเรียนการสอน ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียน วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียน เจตคติต่อการเรียนของนักเรียน พฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและคุณภาพการสอนของครู ซึ่งผลการวิจัยเป็นดังนี้

1) บรรยากาศในการเรียนการสอนส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และส่งผลทางอ้อมโดยผ่านคุณภาพการสอนของครู พฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และเจตคติต่อการ

เรียนของนักเรียน ทั้งนี้ เพราะบรรยากาศในชั้นเรียนเป็นสภาพทางสังคมวิทยาที่เป็นความเคลื่อนไหวและส่งผลต่อการเรียนของผู้เรียน ประกอบด้วย พฤติกรรมของผู้สอน ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอนและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน (ราชนันท์ บุญธิดา, 2542, หน้า 342-344) ซึ่งสอดคล้องกับ แฮนสัน (Hanson, 1996, p.61) ที่กล่าวว่า โรงเรียนที่มีประสิทธิผลนั้นควรมีลักษณะบรรยากาศแบบสนับสนุนการเรียนรู้

2) คุณภาพการสอนของครูส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาและส่งผลทางอ้อมโดยผ่านเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน อีกทั้งมีประเด็นที่ผลการวิจัยสะท้อนภาพปรากฏการณ์ว่าคุณภาพการสอนไม่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนแต่กลับเป็นว่าพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู อีกทั้งพฤติกรรมการเรียนยังไม่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา นั้นอาจมีสาเหตุมาจาก ครูโดยส่วนใหญ่ใช้การสอนแบบเดิม มีเทคนิคการสอนไม่หลากหลาย มีครูไม่มีความสามารถในการใช้เทคนิคการสอนแบบการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมของผู้เรียน ไม่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ ขาดทักษะแบบพหุปัญญาโดยคิดว่านักเรียนทุกคนมีระดับสติปัญญาและมีความถนัดที่เท่ากัน อีกทั้งในนักเรียนที่เรียนพิเศษจะเรียนจบโครงสร้างเนื้อหาวิชาก่อนการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียนปกติ เมื่อนักเรียนเข้าเรียนกับครูผู้สอนจึงไม่สนใจเรียน จึงเกิดผลกระทบต่อคุณภาพการสอนของครูได้

3) ความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียน ส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และส่งผลทางอ้อมต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียนและเจตคติต่อการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1976) ที่กล่าวว่า ถ้านักเรียนทุกคนต่างมีการเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียน เรื่องนั้นอย่างเพียงพอก่อน จะช่วยให้ทุกคนสามารถเรียนรู้เรื่องนั้นได้ในระดับสูง ถ้าได้รับการตั้งใจ และเรียนในสภาพที่มีคุณภาพของการสอนที่ดีและเหมาะสม ดังนั้น ความรู้เดิมก่อนเข้าเรียนเป็นคุณลักษณะประการหนึ่งของนักเรียนที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วย (Boonruangrutana, 1978, p. 15) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น งานวิจัยของ วัชรา จรุงผล (2550, หน้า 23-24) จันทน์

เทือกทอง (2550, หน้า 17-18) และมานี แสงหิรัญ (2551, หน้า 128-131) อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนส่งผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน เช่น งานวิจัยของ รุ่งทิพย์ พรหมศิริ (2549, หน้า 117-119) และวัชรา จรุงผล (2550, หน้า 23-24)

4) เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาและส่งผลทางอ้อมโดยผ่านพฤติกรรมการเรียนของนักเรียน และยังพบว่า เจตคติต่อการเรียนของนักเรียนส่งผลทางลบต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนในปัจจุบันอาจจะชอบครูที่มีบุคลิกที่ดี ภาพลักษณ์ภายนอกที่ดี เป็นครูที่ไม่สูงอายุ ซึ่งครูดังกล่าวอาจยังคงมีประสบการณ์ในการสอนน้อยหรือ การจัดการเรียนการสอนอาจไม่ต้องดำเนินการอะไรมากแต่ได้คะแนนมาโดยง่าย หรือชอบครูที่ไม่เข้าสอนเป็นต้น ปรากฏการณ์เหล่านี้ จึงอาจทำให้ได้ขนาดอิทธิพลตามผลของการวิจัยมีค่าเป็นลบเมื่อมองประสิทธิผลของการบริหารวิชาการโรงเรียนเป็นตัวแปรตาม

5) ภาวะผู้นำทางวิชาการส่งผลทางตรงต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา และส่งผลทางอ้อมต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียนแต่ไม่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารหรือผู้อำนวยการโรงเรียนถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการดูแลการดำเนินการของโรงเรียนให้เป็นไปได้ด้วยความเรียบร้อยและเกิดประสิทธิผล (Krug, 1992, p.431) ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิผลหรือคุณภาพโรงเรียน เช่น งานวิจัยของ สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2548, หน้า 48) และรุ่งทิพย์ พรหมศิริ (2549, หน้า 117-119) และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน เช่น บัญชา แสนทวี (2539, หน้า 168) และในส่วนผลการวิจัยที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนไม่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู ซึ่งอาจอธิบายได้ว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ครูจะไม่เคยได้รับการนิเทศการสอนโดยตรงจากผู้บริหาร และโดยภาพรวมผู้บริหารสถานศึกษาอาจใช้เวลาส่วนใหญ่ในการบริหารจัดการงานต่างๆ ของสถานศึกษามากกว่างานวิชาการที่จะส่งผลต่อคุณภาพผู้เรียน

6) วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาแต่ วัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนไม่ส่งผลต่อคุณภาพการสอนของครู อาจเนื่องมาจากในโรงเรียนประกอบด้วยกลุ่มครูจำนวนหลายกลุ่ม ครูอยู่แบบวัฒนธรรมแบบราชการซึ่งสถานศึกษายังขาดอิสระในการปฏิบัติงานแบบโรงเรียนเป็นฐานอย่างแท้จริงและวิถีการปฏิบัติจึงเป็นการแบ่งหน้าที การรับผิดชอบจึงขาดค่านิยมร่วมกันในการสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของโรงเรียน

2. รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา โดยตัวแปรต้นที่เกี่ยวข้องมีทั้งหมด 4 ตัว ประกอบด้วย วิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา บรรยากาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งผลการวิจัยเป็นดังนี้

2.1 จากการศึกษาตัวแปรระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรงนอกจากนี้บรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีอิทธิพลทางตรงและมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้งปัจจัยที่ไม่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ วิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1) วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งผลทางลบต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา อาจเนื่องมาจากบริบทการปฏิบัติงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่มีต่อโรงเรียนเป็นไปตามอำนาจของกฎหมายและเป็นทางการแนวโน้มของวัฒนธรรมองค์การจึงเป็นไปแบบราชการ (Bureaucratic Culture) เป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น ความพึงพอใจในการทำงานของครูก็จะลดลงเพราะครูมีความมุ่งหวังว่าเมื่อไปติดต่องานทางราชการกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาแล้วควรได้รับการดูแลเสมือนพี่น้อง มีความ

รวดเร็วในการให้บริการ แต่หากมีพิธีติดองมาก ๆ แล้วทำให้เกิดความล่าช้าและไม่สะดวกสบายได้

2) บรรยากาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งผลทางตรงต่อค่าเฉลี่ยประสิทธิผลการบริหารวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาและส่งผลทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจเนื่องมาจากโครงสร้างและธรรมชาติของข้อมูลทางการศึกษามีลักษณะเป็นข้อมูลหลายระดับ เรียกว่า พหุระดับ การบริหารระดับสูงจะมีอิทธิพลต่อการบริหารในระดับรองลงมาต่อ ๆ ไปตามลำดับ ทำให้ตัวแปรที่เป็นปัจจัยเชิงสาเหตุในระดับสูงส่งผลต่อตัวแปรในระดับที่ต่ำกว่าเป็นทอดๆ ไป

นอกจากนี้ยังมิงงานวิจัยที่สอดคล้องสนับสนุนข้อค้นพบทั้ง 2 ที่กล่าวมาแล้ว เช่น งานวิจัยของชยาศิ ศัญญา (2550, หน้า 132-144) พบว่า วัฒนธรรมองค์การส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การ และสุทธิพงษ์ ยงค์กมล (2543, หน้า 250-254) พบว่า บรรยากาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การ

2.2 จากผลการวิจัยพบว่า มีตัวแปรระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่มีอิทธิพลต่อค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวแปรระดับโรงเรียนที่มีต่ออิทธิพลสัมที่มีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นตัวแปรตาม ดังนี้

2.2.1 จากการศึกษาในกรณีสัมประสิทธิ์เส้นทางระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้อำนวยการโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นตัวแปรตาม พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรงส่วนบรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางอ้อมอย่างเดียวยโดยผ่านวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมเพียงอย่างเดียวคือวิทยุทัศน์ของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยผ่านพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อาจเนื่องมาจาก ตามอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษามีการปฏิบัติหน้าที่ กำกับ ดูแล ประสานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่ให้เกิดประสิทธิผล ซึ่งตัวแปรระดับเขตพื้นที่การศึกษา

ประกอบด้วยวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีอิทธิพลต่อตัว ผู้อำนวยการโรงเรียนเนื่องจากเป็นผู้ที่ต้องรับนโยบาย ต่าง ๆ โดยตรง ตัวนั้นตัวแปรดังกล่าวตามบริบทของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงมีส่วนช่วยในการผลักดันให้ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนยิ่งส่งผลต่อ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา ด้วย

2.2.2 จากการศึกษาในกรณีสัมประสิทธิ์ เส้นทางการระหว่างบรรยากาศในการเรียนการสอนกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นตัวแปรตาม พบว่า วัฒนธรรมองค์การของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรง ส่วนวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านพฤติกรรมภาวะ ผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา อีกทั้ง บรรยากาศของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพล ทางอ้อมเพียงอย่างเดียวโดยผ่านวิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา วัฒนธรรมองค์การของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจาก ผลการวิจัยพบว่าแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีความแตกต่าง กันตามลักษณะความพร้อม และความเพียงพอของ ศึกษานิเทศก์ในการช่วยสนับสนุนให้ทางโรงเรียนสามารถ สร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ มุ่งให้เป็นองค์การต่อการเรียนรู้ ได้นั้น ศึกษานิเทศก์คือผู้ที่ถ่ายทอด นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดการศึกษา ตามเจตนารมณ์ของเขตพื้นที่ การศึกษาซึ่งได้มาจากวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประกอบกับ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไปสู่ครูผู้สอน โดยช่วยสนับสนุนโดยผ่านบรรยากาศในการเรียนการสอน เช่นลักษณะทางกายภาพ เทคนิควิธีการสอนที่ได้แนะนำ ให้กับครู ให้เป็นโรงเรียนที่มีห้องเรียนคุณภาพที่จะเอื้อให้ ครูได้นำไปใช้ในการจัดการเรียนให้มุ่งไปสู่คุณภาพของ ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.3 จากการศึกษาในกรณีสัมประสิทธิ์ เส้นทางการระหว่างความรู้พื้นฐานเดิมของนักเรียนกับ

ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษา เป็นตัวแปรตาม พบว่า บรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมโดยผ่านวัฒนธรรม องค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และวัฒนธรรม องค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีอิทธิพลทางตรง เพียงอย่างเดียว อีกทั้งปัจจัยสาเหตุที่ไม่มีอิทธิพลทั้ง ทางตรงและทางอ้อม ได้แก่ วิสัยทัศน์ของผู้บริหาร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและพฤติกรรมภาวะผู้นำของ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งจาก ผลการวิจัยยังพบว่าในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษามีความ แตกต่างกันทั้งบรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและ วัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ซึ่งความเชื่อและค่านิยมรวมถึงการปฏิบัติงานของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาที่แตกต่างกัน ซึ่งสามารถอธิบายได้ว่าใน มุมมองของเขตพื้นที่การศึกษาที่มีประสิทธิภาพการบริหาร วิชาการสูงพบว่า หากผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ของนักเรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะดีได้ ขึ้นอยู่กับผลการ เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นซึ่งถือได้ว่าเป็นความรู้ พื้นฐานของนักเรียน ดังนั้น หากสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามีการสร้างบรรยากาศสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและวัฒนธรรมองค์การของสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา โดยทำหน้าที่กำกับดูแลนักเรียนทั้งในระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายควรมีการพัฒนาผู้เรียน โดยมุ่งไปที่ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นสำคัญ และ พัฒนาในระยะยาวจนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายจะ ทำให้สามารถยกระดับคุณภาพการศึกษาของนักเรียนให้ สูงขึ้นได้ทั้งระบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไป ประยุกต์ใช้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียน 1) ควร มีทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเรียนการสอน ที่มีเป้าหมาย เพื่อการเรียนรู้ นำไปใช้ศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ 2) รู้จักหน้าที่ของตนเองในฐานะของการเป็นนักเรียนที่ดี 3) มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนระลึกเสมอว่า ตนเองเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้ 4) มีวินัยใน การเรียน มีการทบทวน บทเรียนและมีการเตรียมตัวก่อน การเรียนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ

1.2 ข้อเสนอแนะสำหรับครูผู้สอน 1) ควรมีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาวางแผนการสอน ให้มีวิธีการสอนที่เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีคุณลักษณะ ความสนใจที่แตกต่างกัน 2) การจัดการเรียนรู้เน้นการมีส่วนร่วมของผู้เรียน ให้ผู้เรียนรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของการสร้างองค์ความรู้ 3) สอนเน้นให้นักเรียนได้เสริมสร้าง พัฒนาทักษะการคิดเป็นสำคัญ 4) มีเทคนิควิธีสร้างเสริม ต่อยอดความรู้ของนักเรียนที่เรียนเก่ง 5) สามารถสร้างและเลือกใช้สื่อการสอนที่มีอยู่ในห้องเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพมีการเชื่อมโยงกับสภาพที่เป็นจริงของนักเรียน

1.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้อำนวยการโรงเรียน 1) ควรพัฒนาตนเองให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในรอบด้านเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เป็นภาวะผู้นำทางการเรียนรู้ (Learning Leadership) มีความรู้และมีความสามารถในการนิเทศ รู้วิธีการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนโดยเฉพาะการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ของครูที่ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนเป็นรายบุคคล มีความสามารถในการส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเทคนิคในการสร้างจิตสำนึกให้กับครูผู้สอนให้รู้จักหน้าที่ของตนเอง 2) ควรสร้างวิสัยทัศน์ในการส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนได้ 3) ควรสร้างสภาวะการแข่งขันให้เกิดขึ้นทั้งในโรงเรียน ระหว่างโรงเรียน ระหว่างเขตพื้นที่การศึกษา หรือในระดับที่สูงขึ้น เพื่อสร้างแรงบันดาลใจและเป้าหมายให้เกิดขึ้นในโรงเรียน

1.4 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 1) ควรพัฒนาตนให้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ควรเป็นบุคคลที่มีความจริงใจ จริงใจ และสม่ำเสมอในการทำงาน 3) ควรมีความมุ่งมั่นหมายที่เน้นการพัฒนาผู้เรียนโดยต้องนำเอาข้อมูลที่ได้จากผลสอบระดับชาติ หรือผลการสอบระดับนานาชาติมาตั้งเป็นเป้าหมายในการดำเนินงาน 4) ควรสร้าง วิสัยทัศน์ พันธกิจที่เหมาะสมกับบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจากการวิเคราะห์ SWOT รอบด้านรวมทั้งศึกษาความคิดเห็นของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาในทุกภาคส่วน เพื่อให้ได้แนวทางวิธีการที่สามารถปฏิบัติได้จริง และควรมีการถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้กับบุคลากรในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม เห็นถึงแนวทางในการปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นไปได้ 5) ควรมีการนิเทศ

สถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง จริงจังและเป็นกัลยาณมิตร สามารถชี้แนะ และให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพได้

1.5 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้บริหารระดับกระทรวงศึกษาธิการหรือหน่วยงานต้นสังกัดที่เกี่ยวข้อง 1) ควรกระจายอำนาจอย่างแท้จริงมาที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการบริหารบุคคลเนื่องจากทรัพยากรทางการศึกษาที่มีความสำคัญคือครูผู้สอน หากโรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาไม่สามารถที่จะจัดสรรครูที่ตรงตามสาขาเอกให้กับทางโรงเรียนตามความต้องการได้ คุณภาพของโรงเรียนทั้งระบบจะไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร 2) ควรทำการบริหารจัดการแยกสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาให้มีจำนวน 1 จังหวัดต่อ 1 เขตพื้นที่การศึกษา เพื่อให้การสร้างหรือถ่ายทอดวิสัยทัศน์สู่การปฏิบัติสามารถทำได้โดยตรง ประเด็นและชัดเจน สามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันทั่วทั้งที่ในสภาพบริบทที่ใกล้เคียงกัน 3) นโยบายที่ได้รับสั่งการมาจากหน่วยเหนือก็ควรเป็นเป็นนโยบายที่มีประโยชน์และสามารถที่จะปฏิบัติได้จริง และต้องเป็นงานที่ไม่เพิ่มภาระของสถานศึกษาและเบียดบังการจัดการเรียนการสอนปกติของครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยใช้เทคนิคเชิงคุณภาพในเชิงลึกเพื่อเป็นการยืนยันปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากงานวิจัยนี้

2.2 ควรทำการศึกษารูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยลงรายละเอียดไปถึงในบริบทของโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง หรือขนาดใหญ่ ว่าควรมีวิธีหรือแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างไร ในแง่มุมการศึกษาเชิงคุณภาพ

2.3 ควรทำการศึกษา รูปแบบของปัจจัยเชิงสาเหตุแบบพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยลงรายละเอียดไปถึงในบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา โดยเป็นเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาที่มีหน้าที่ในการกำกับดูแลจังหวัด

เดียวหรือหลายจังหวัด ว่าควรมีวิธีหรือแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาอย่างไร ในแง่มุมการศึกษาเชิงคุณภาพ

2.4 ควรทำการศึกษาเพิ่มเติมโดยพัฒนาตัวชี้วัดด้านภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือวัฒนธรรมองค์การของโรงเรียนหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือพฤติกรรมการสอนของโดยศึกษาลักษณะรายละเอียดในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพอีกว่า เช่น ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมี ภาวะผู้นำแบบใดจึงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน หรือควรมี

วัฒนธรรมขององค์การหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอย่างไรจึงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน ครูควรมีพฤติกรรมการสอนอย่างไรจึงจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารวิชาการโรงเรียน เป็นต้น

2.5 ควรทำการศึกษาถึงมีปัจจัยในระดับที่สูงขึ้นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในระดับกระทรวงต่อไป

2.6 ควรทำการศึกษาถึงมีปัจจัยแบบพหุระดับโดยใช้ตัวแปรตามเป็นแง่มุมอื่นเช่น การบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ หรือการบริหารงานบุคคล เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- จันทน์ เทือกทอง. (2550). *ตัวแปรพหุระดับที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย*. ดุชนิพนธ์ ปร.ด., มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ชยาธิศ กัญหา. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุชนิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2535). การวิเคราะห์ประมาณค่าส่วนประกอบความแปรปรวน (Analysis of Variance Component Estimation). *ข่าวสารการวิจัย*, 15(4) : 9 – 13.
- บัญชา แสนทวี. (2539). *รูปแบบเชิงเหตุผลของตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของครูผู้สอนในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- มานี แสงศิริ. (2551). *การพัฒนาแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุแบบพหุระดับของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณลักษณะความเป็นครู*. วิทยานิพนธ์. กศ.ด., มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, พิษณุโลก.
- ราชันย์ บุญธิมา. (2542). *ปัจจัยที่เอื้อต่อผลสำเร็จของการนำหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นไปปฏิบัติ : กรณีศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดเชียงราย*. ปรินญา นิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- รุ่งทิพย์ พรหมศิริ. (2549). *ปัจจัยเชิงพหุระดับที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาที่ดำเนินการตามโครงการจัดการเรียนการสอนเป็นภาษาอังกฤษ ระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. ดุชนิพนธ์ กศ.ด., มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- เลขาธิการสภาการศึกษา, สำนักงาน, กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). *รายงานการติดตามการดำเนินงานการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ปีงบประมาณ 2551*. กรุงเทพฯ: บริษัทเพลีน สตูดีโอ จำกัด.
- วัชรา จรูญผล. (2550). การวิเคราะห์พหุระดับของตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. *วารสารวิจัยและวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา*, 5(1). 23-24.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2535). การวิเคราะห์พหุระดับสำหรับการวิจัยทางการศึกษา. *ข่าวสารวิจัยการศึกษา*, 15(5), 3-14.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. (2546). *คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (6 กันยายน 2549). *พลิกโณมการศึกษาไทย*. *มติชนรายวัน*, หน้า 27.

- สำเร็จ บุญเรืองรัตน์. (2538). การวิเคราะห์ห้พระดัดของ Path Model. *วารสารวัดผลการศึกษา*, 16(48), 57-73.
- สุทธิพงษ์ ยงค์มกล. (2543). *การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน*. วิทยานิพนธ์ ค.ด., จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.
- สุวัฒน์ วิวัฒน์นนท์. (2548). *ปัจจัยเชิงพระดัดที่ส่งผลของโรงเรียนมัธยมศึกษาของรัฐในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด., มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล, นครราชสีมา.

Bloom, Benjamin S. (1976). *Human characteristics and school learning*. New York : McGraw-Hill.

Boonruangrutana, Samrerng. (1978). *A model of school effects*. Doctoral dissertation Ph.D., University of Illinois at Urbana – Champaign, Illinois.

Hanson, Mark E. (1996). *Educational administration and organizational behavior*. (4th ed.). Boston : Allyn and Bacon.

Krug. S. E. (1992). Instructional Leadership: A constructivist perspective. *Educational Administration Quarterly*, 28(3A), 30-43.